

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2016 Voss Veksel- og Landmandsbank ASA

INNHOLDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)	0
1. Innledning og formål med dokumentet	2
2. Konsolidering	2
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv.....	2
3. Kapitalkrav	2
3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav	2
3.2 Bufferkrav.....	4
3.3 Uvektet kjernekapitalandel.....	4
4. Kredittrisiko og motpartsrisiko	4
4.1 Definisjon misligholdte engasjement:.....	4
4.3 Engasjement fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	6
4.4 Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	7
4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier	7
4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier.....	8
4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	9
4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	9
4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater	10
5. Egenkapitalposisjoner.....	10
6. Renterisiko	11
7. Styring og kontroll av risiko	12
7.1 Formål og prinsipper for ICAAP.....	12
7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoe.....	13

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2016 med mindre annet fremgår.

Voss Veksel- og Landmandsbank ASA (Vekselbanken) benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Banken har foretatt særskilte vurderinger for om det er behov for ytterligere kapital utover pilar 1 knyttet til endringer i renter, aksjekurser og valutakurser. Vurderingene baserer seg på at dagens faktiske eksponering utsettes for stress med unntak av renterisiko og valutarisiko der rammer benyttes. Nivået på stresset tar utgangspunkt i Finanstilsynets Rundskriv 12/2016 om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov. For kredittspreadsrisiko for rentepapirene er det beregnet et tapspotensiale som er avhengig av ratingnivå og durasjon. Det er ikke beregnet et fradrag for pilar 1 krav. Beregnet pilar 2-tillegg for aksjer følger metodikken i samme rundskriv når det gjelder stressfaktor og beregning av fradrag for pilar 1-krav.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Vekselbanken har ikke datterselskap, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet, slik at alle tall gjelder for morbanken.

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Vekselbanken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko og markedsrisiko. Det innebærer at det brukes standardiserte risikovekter ved beregning av kapitalkravet.

For beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Ansvarlig kapital	31.12.2016
Opptjent egenkapital	362.224
Innbetalt aksjekapital	9.482
Sum egenkapital	371.706
Fradrag for immaterielle eiendeler	-2.999
Sum ren kjernekapital	368.707
Fondsobligasjoner	37.403
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-16.403
Sum kjernekapital	389.707
Ansvarlig lånekapital	40.000
Fond for urealiserte verdiendringer	4.418
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	
Sum tilleggskapital	44.418
Netto ansvarlig kapital	434.125
Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	18.609
Institusjoner	36.140
Foretak	271.241
Massemarkedsengasjementer	3.966
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.441.782
Forfalte engasjementer	10.652
Obligasjoner med fortrinnsrett	8.842
Andeler i verdipapirfond	9.578
Egenkapitalposisjoner	45.373
Øvrige engasjementer	142.064
CVA-tillegg	0
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	1.988.247
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	149.970
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	3.707
Sum beregningsgrunnlag	2.141.924
Kapitaldekning	
Kapitaldekning i %	20,27 %
Kjernekapitaldekning	18,19 %
Ren kjernekapitaldekning i %	17,21 %

Vekselbanken tok 12.05.10 opp et evigvarende fondsobligasjonslån på NOK 35 mill. kr, med første call 12.05.20. Dette låner er tatt opp etter gamle regler, og vekter derfor etter overgangsreglene ikke lenger fullt som kjernekapital. Lånet er bokført til virkelig verdi. Ett ansvarlig lån på NOK 40 mill. kr ble tatt opp 24.02.15 med forfall 24.02.25 med første call 24.02.20. Lånet er bokført til nominell verdi, og er fullt tellende som tilleggskapital.

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2016 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 149,9 millioner:

Buffertype	kjernekapital pr 31.12.2016 i 1.000 kr
Bevaringsbuffer	53.548
Systemrisikobuffer	64.258
Motsyklisk buffer	32.129
Kombinert bufferkrav	149.935

Banken har 272,3 millioner i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10).

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	8,24 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	8,71 %

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement:

4.1.1 Misligholdte engasjement

Et engasjement blir definert som misligholdt når avdrag og renter ikke er betalt til rett tid, eller en rammekreditt/innskuddskonto er trukket ut over bevilget beløp. Dersom manglende betaling strekker seg utover 90 dager, blir kundens samlede engasjement klassifisert som misligholdt.

4.1.2 Øvrige tapsutsatte engasjement

Et engasjement som ikke er misligholdt etter reglene ovenfor kan bli definert som tapsutsatt når det må påregnes at debitor ikke vil være i stand til å innfri sine forpliktelser og det heller ikke kan forventes at sikkerhet vil dekke lånet ved en eventuell realisasjon.

4.1.3 Objektive bevis for verdifall

4.1.3.1 Verdifall på individuelle utlån

Objektive bevis på verdifall på individuelle utlån inkluderer blant annet:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- Misligholdte betalinger eller vesentlige brudd på kontrakt.
- Innvilget utsettelse ved betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesats eller andre avtalevilkår som tar utgangspunkt i finansielle problemer hos debitor.
- Det blir sett som sannsynlig at debitor vil starte gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitor sitt bo blir satt under konkursbehandling.

4.1.3.2 Verdifall på grupper av utlån

Utlån som ikke har blitt gjenstand for individuell vurdering for verdifall blir vurdert samlet i grupper. Utlån som er blitt individuelt vurdert uten at nedskrivninger har blitt foretatt blir også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån der risiko og verdi er likt basert ut fra inndeling av kundene etter hovednæringer og risikoklasse.

På grupper av utlån skriver en ned for verdifall dersom det foreligger objektive bevis som:

- Det skjer dramatiske endringer i markedet for en risikoklasse der banken har grupper av utlån
- Det skjer vesentlige endringer i rammevilkårene som uten tvil vil få praktiske konsekvenser for en gruppe av lånekunder.
- En gruppe av lånekunder uten tvil ikke er i stand til å følge opp nødvendige fornyelser og investeringer.
- En gruppe av lånekunder blir utsatt for hendelser som gir varig og vesentlig reduksjon av betjeningsevnen (eks. hjørnestensbedrift med mange middelaldrene arbeidstakere går konkurs).
- Negative endringer i betalingshistorikk for en gruppe av lånekunder.
- Nasjonale eller lokale økonomiske forhold som sammenhenger med mislighold av utlån i gruppen av lånekunder.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

4.2.1 Nedskrivning på utlån og garantier

Dersom objektive indikasjoner kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimerte fremtidige kontantstrømmer baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på faktiske forhold på balansedagen. Både makroøkonomiske forhold og forhold knyttet til de utsatte engasjementene vurderes. Det er knyttet betydelig usikkerhet til de skjønnsmessige vurderinger som er lagt til grunn for fremtidige kontantstrømmer, og derfor kan endelig utfall avvike fra den vurderingen som er gjort.

4.2.1.1 Individuelle nedskrivninger

Bankens gjennomgår hele bedriftsporteføljen årlig, og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt eller dersom de har dårlig betalingshistorikk. Ved estimering av nedskrivning på enkelt kunder vurderes både aktuell og forventet fremtidig finansiell stilling, og for engasjementer i bedriftsmarkedet også markeds situasjonen for kunden, aktuell sektor og markedsforhold generelt. Muligheten for rekapitalisering, restrukturering og refinansiering vurderes også. Samlet vurdering av disse forholdene legges til grunn for estimering av fremtidig kontantstrøm. Kontantstrømmene estimeres over en periode som fastsettes individuelt for den aktuelle kunden, eller gruppe kunder dersom dette er likhetstrekk knyttet til kundene. Banken avsetter for individuelle tap dersom det foreligger en objektiv indikasjon på kredittap. Ved vurdering av tapsavsetningen hefter det usikkerhet ved estimering av tidspunkt og beløp for fremtidige kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerhetsverdier.

4.2.1.2 Gruppevise nedskrivninger

Ved hvert balansetidspunkt estimeres verdifall for engasjementer som ikke er fanget opp av individuelle vurderinger. Engasjementer som er vurdert individuelt og hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning inngår også i denne kategorien. Engasjementene inndeles i kundegrupper hvor makroøkonomiske forhold i hovedsak antas å påvirke kundene likt. Forventet fremtidig kontantstrøm estimeres på bakgrunn av forventet tap og estimat for konjunktursituasjonen for de respektive kundegruppene. Forventet tap er basert på tapserfaring innenfor kundegruppene.

4.2.1.3 IFRS 9

IFRS 9 endrer reglene for tapsavsetninger på en vesentlig måte i forhold til kravene i IAS 39. Etter IFRS 9 skal tapsavsetninger foretas basert på en forventet tapsmodell, i motsetning til påløpt/oppstått tap som følge av IAS 39. Banken vil i henhold til de nye regelverket være pålagt å regnskapsføre en avsetning for forventet tap på alle utlån. Banken er i samarbeid med Eika-Gruppen og SDC i gang med å forberede endringer som følge av IFRS 9 fra 2018 og vil i følge prosjektplanen få rapportert beregnet effekt av de nye kravene i løpet av Q2 eller Q3 i 2017.

4.3 Engasjement fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	109.698	438	-	110.136
Lønnstakere o.l.	2.976.598	68.664	11.028	3.056.290
Utlandet	31.424	42	-	31.466
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	19.092	1.677	2.696	23.464
Industriproduksjon	89.476	5.210	608	95.294
Bygg og anlegg	55.951	9.207	59.150	124.308
Varehandel, hotell/restaurant	50.600	22.231	12.667	85.498
Transport, lagring	26.983	3.826	3.834	34.644
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	528.325	18.604	16.297	563.226
Sosial og privat tjenesteyting	64.765	4.112	923	69.800
Sentralbank	59.999	-	-	59.999
Kredittinstitusjoner	147.842	-	-	147.842
Sum	4.160.753	134.011	107.203	4.401.968
Voss	2.401.644	104.251	93.536	2.599.430
Hordaland ellers	730.831	20.919	3.201	754.951
Resten av Norge	996.855	8.799	10.467	1.016.120
Utlandet	31.424	42	-	31.466
Gjennomsnitt²	3.883.158	148.944	106.283	4.138.385

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	207.219	43.425	258.771	993.332	2.627.711	30.295	4.160.753
Ubenyttede rammer			85.452		48.559		134.011
Garantier				107.203	-		107.203
Sum	207.219	43.425	344.223	1.100.535	2.676.270	30.295	4.401.967

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Pilar III
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Offentlig forvaltning	-	-	-	-	-	-
Lønnstakere o.l.	9.023	19.396	2.247	454	-	-
Utlandet	18	-	-	-	-	-
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske	-	19.255	10.750	-	-	-
Industriproduksjon	21	-	-	-	-	-
Bygg og anlegg	10.414	10.414	4.707	1.900	-	-
Varehandel, hotell/restaurant	-	1.319	300	200	-	-
Transport, lagring	161	-	-	-	-	-
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	-	14.309	11.700	(250)	-	-
Sosial og privat tjenesteyting	-	-	-	-	-	-
Sum	19.636	64.693	29.704	2.304	-	-
Voss	18.829	64.277	29.314	2.304	-	-
Hordaland ellers	349	242	228	-	-	-
Resten av Norge	441	174	162	-	-	-
Utlandet	18	-	-	-	-	-

¹ Kun individuelle nedskrivninger

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier
Individuelle nedskrivninger på utlån		
Individuelle nedskrivninger 01.01.	29.787	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-2.276	-
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	2.070	-
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	153	-
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-18	-
Individuelle nedskrivninger 31.12.	29.716	-

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier
Nedskrivninger på grupper av utlån		
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	19.076	-
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	400	-
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	19.476	-

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen krc)

	Utlån	Garantier
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-71	-
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier	-	-
Periodens endring i gruppeavsetninger	400	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	2.276	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	188	-
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-89	-
Periodens tapskostnader	2.704	-

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle.

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	59.999	59.999				
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	93.047	93.047				
Offentlige foretak	-	-				
Multilaterale utviklingsbanker	25.110	25.110				
Internasjonale organisasjoner	-	-				
Institusjoner	181.450	181.450				
Foretak	367.958	360.477				
Massemarkedsengasjementer	5.602	5.602				
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	3.453.664	3.453.664			91 %	
Forfalte engasjementer	15.243	15.243			51 %	
Høyrisiko-engasjementer	-	-				
Obligasjoner med fortrinnsrett	88.420	88.420				
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	-	-				
Andeler i verdipapirfond	10.271	10.271				
Egenkapitalposisjoner	45.373	45.373				
Øvrige engasjementer	173.188	171.204				
Sum	4.519.325	4.509.860	-	-		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi, som dokumenteres med offentlig takst eller eiendomsverdi. På eiendommer i bankens primærområde benytter banken i tillegg til takst og eiendomsverdi vår lokale markedskunnskap ved fastsettelsen av verdi på sikkerhetsobjektene. Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde Mill NOK 5,1 (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Matrisen under viser derivatkontraktenes virkelige verdi.

Motpartsrisiko ved derivatkontrakter (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Virkelig verdi ¹
Netto virkerlig verdi	-4.962

Banken hadde per 31.12.16 en swap med Swedbank.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Vekselbanken har en beholdning av aksjer og andeler klassifisert som «holdes til gevinstformål» på 12,6 mill. kr, der største delen er investeringer i ulike aksjefond. Disse posisjonene er bokført til virkelig verdi, der verdiendringen blir resultatført. I tillegg har banken en beholdning av aksjer som er klassifisert som anleggsaksjer (strategisk formål). Disse aksene bestemt til «varig eie» er etter IFRS klassifisert som «tilgjengelig for salg, med verdiendring over egenkapitalen». Aksjene er verdsatt til virkelig verdi, og løpende endringer i verdien blir bokført over egenkapitalen og vist i «totalresultatet». Realisert gevinst/tap på anleggsaksjer blir resultatført.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål	12.664	12.664	1.994	953	-	-
- børsnoterte aksjer	2.393	2.393	-	517	-	-
- andre aksjer og andeler	10.271	10.271	1.994	435	-	-
Aksjer og andeler – strategisk formål	43.127	44.672	-	-	-	-
- børsnoterte aksjer	144	446	-	-	-	-
- andre aksjer og andeler	42.983	44.226	-	-	-	-

¹ "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6. RENTERISIKO

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået. Risikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulike gjenstående rentebindingstider.

Banken har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til flytende lån, da banken ikke tilbyr fastrentelån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. På kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven 8 uker. Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 mnd NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. Rentesikring av innlån vurderes fortløpende.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

Banken sin evigvarende fondsobligasjon på 35 mill. kr er utstedt med fastrente på 8,25% fram til call 12.05.20. Denne fastrenten er sikret ved en renteswap.

Tabellen under viser de ulike renterisiki. Bankens netto resultateffekt ved en parallellforskyvning av rentekurven med ett prosentpoengs økning i renten ville vært NOK 1,7 mill. Beregningen er gjort med utgangspunkt i bankens posisjoner på og utenfor balansen.

Renterisiko

	Renterisiko i tusen kroner ¹
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	4.254
Utlån til kunder med rentebinding	-
Rentebærende verdipapirer	6
Øvrige rentebærende eiendeler	729
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	-
Andre innskudd	-4.616
Verdipapirgjeld	-1.937
Øvrig rentebærende gjeld	-194
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	
Sum renterisiko	-1.756

¹ Renterisiko er beregnet som et anslag på verdiendring ved ett prosentpoengs økning i renten.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (evt. rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer mv.

Fremtidig tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinje-forsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, men skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på overordnet risikotoleranse, etablert et minstekrav til buffer utover beregnet kapitalbehov. Dette nivået er benevnt bankens minimumskrav til kapitaldekning.

I fastsettingen av bankens minimumskrav til kapitaldekning inngår bankens interne beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at minimumskrav til kapitaldekning alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens minimumskrav til kapitaldekning og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderinger er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og

fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst en gang pr. år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikring av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditets- og finansieringsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko
- Eiendoms risiko
- System risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoer gjøres ved hjelp av ulike metoder, herunder bruk av stresstester i form av følsomhetsanalyser. I slike følsomhetsanalyser fokuseres det på betydningen av endringer i en enkelt variabel. I tillegg til dette gjennomfører banken stresstesting i form av scenarioanalyse som er ment å vise betydningen for banken samlet sett av samtidige endringer i flere relevante faktorer. Bankene gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

Styret har i policy for virksomhets- og risikostyring bl.a. gitt overordnede prinsipper for internkontroll og en beskrivelse av organiseringen av funksjoner samt satt krav til helhetlig risikostyring. Her nedfelles også styrets overordnede risikotoleranse, mens de konkrete rammene for kreditt-, likviditets-, markeds-, og operasjonell risiko fastsettes i separate underliggende policydokumenter/retningslinjer.

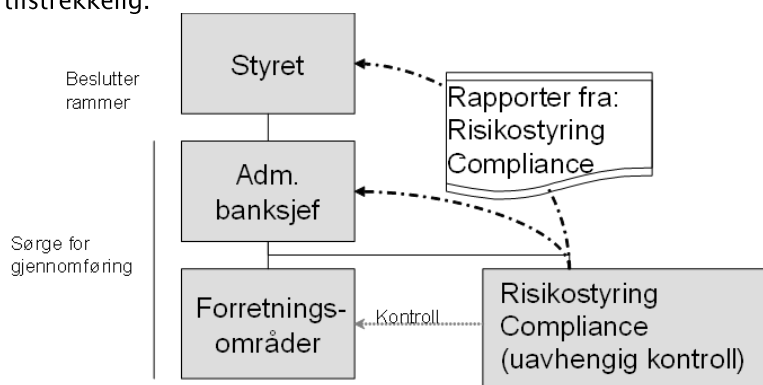
Banken har etablert en risikostyringsfunksjon som er en uavhengig støttefunksjon for forretningsområdene og styret som skal sikre at alle vesentlige risikoer i institusjonen er identifisert, målt, vurdert og rapportert av de relevante organisatoriske enhetene.

Banken har etablert en compliancefunksjon som er en uavhengig funksjon som skal understøtte arbeidet i linjen og bidra til å redusere bankens compliancerisiko. Funksjonen har en forebyggende, rådgivende og kontrollerende rolle. Compliancefunksjonen skal bidra til at banken identifiserer, overvåker, tester og rapporterer om compliancerisiko. Funksjonens arbeid skal ha en risikobasert tilnærming med hensyn til hvor ressurser settes inn.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen skal utarbeide kvartalsvise rapporter til styret, som må omfatte alle forretningsområder og gi kommentarer/vurderinger til status. Rapporteringen må omfatte mangler

identifisert i risikohåndteringen, retningslinjer og oppfølging av handlingsplaner og tiltak identifisert gjennom internkontrollarbeidet, risikomatriksen og egne kontrollplaner.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen rapporterer til adm. banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen. Risikostyringsfunksjonen har plikt til å varsle styret umiddelbart dersom identifiserte risikoer kan påvirke banken på en negativ måte. Dette dersom ordinær rapporteringshyppighet ikke anses som tilstrekkelig.

Banken har definert sin risikotoleranse for følgende risikotyper i Policy for virksomhets- og risikostyring:

Risikotype	Risikotoleranse	Kommentarer
Kredittrisiko	Lav/Moderat	Banken skal ha moderat kredittvekst, og veksten skal skje innenfor eksisterende geografiske område, samt evt. PM kunder som flytter ut og har hatt et kundeforhold til oss.
Likviditetsrisiko	Lav	Banken skal ha stor likviditetsbuffer med en kombinasjon av innskudd i Norges Bank, innskudd i DnB (oppgjørsvbank), likviditetsportefølje og trekkrettigheter.
Markedsrisiko	Moderat	Banken skal i hovedsak plassere likviditetsbeholdningen i obligasjoner med rating bedre enn B-, samt innskudd i Norges Bank, Danske Bank eller DnB. Det er satt en ramme for handelsportefølje aksjer på inntil NOK 15 mill., og NOK 200 mill. i fond.
Operasjonell risiko	Moderat	Banken skal innrette virksomheten slik at den i størst mulig grad unngår store tap knyttet til operasjonelle hendelser.
Øvrige risikoforhold		
Konsentrasjonsrisiko	Moderat	Vekselbanken har gjennom våre strategiske planer avgrenset vårt markedsområde til Voss og omland, men at vi i tillegg kan ha noe engasjement utenfor vårt primærområde, men da først og fremst til "utflyttede vossinger".

		Banken skal ikke ha næringsengasjement utenfor primærområdet, men unntak kan gjøres for «vossabedrifter» som flytter ut. Den reelle eksponering er også slik.
Forretningsrisiko /strategisk risiko / omdømmerisiko	Lav	I markedsområdet til banken er det en variert næringsstruktur og blanding av offentlige og private arbeidsplasser. Ingen selskap kan karakteriseres som hjørnesteinsbedrifter. Det er derfor ikke de store utslagene i konjunkturer. Strategisk risiko er også lav siden banken opererer i et marked man har vært i over lang tid. Banken legger stor vekt på service og tilgjengelighet, og skal være en menneskeorientert bank. Bankens merkevare og omdømme står sterkt i markedsområdet.